

УДК 004:338

Задорожнюк Н.О., к.е.н., доцент

Одеський національний політехнічний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ІТ-СФЕРІ УКРАЇНИ

В статті розглянуто сучасні тенденції розвитку підприємництва в ІТ-сфері України: розвиток ІТ-аутсорсингу та ІТ-аутстафінгу. Розглянуто сутність, особливості та види ІТ-аутсорсингу України, врахування яких обумовлює необхідність розвитку ІТ-галузі на регіональному, національному та міжнародному рівнях. Визначено особливості та переваги ІТ-аутстафінгу. Розглянуто питання інвестування підприємництва ІТ-сфери. Запропоновано заходи щодо розвитку інноваційного підприємництва ІТ-сфери в Україні.

Ключові слова: ІТ-сфера, ІТ-послуги, підприємництво, ІТ-аутсорсинг, ІТ-аутстафінг.

Zadorozhniuk N.

MODERN TRENDS OF DEVELOPMENT IN THE IT-INDUSTRY ENTREPRENEURSHIP OF UKRAINE

The article considers modern tendencies of entrepreneurship development in the IT-sector of Ukraine: development of IT outsourcing and IT-outstaffing. The essence, peculiarities and types of IT-outsourcing of Ukraine are considered, which account for the need for the development of the IT-industry at the regional, national and international levels. The features and advantages of IT-outstaffing are determined. The issues of investing in IT business are considered. Measures are proposed to develop innovative entrepreneurship in the IT-industry in Ukraine.

Key words: IT-sector, IT-services, entrepreneurship, IT-outsourcing, IT-outstaffing.

Задорожнюк Н.А.

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В ИТ-СФЕРЕ УКРАИНЫ

В статье рассмотрены современные тенденции развития предпринимательства в ИТ-сфере Украины: развитие ИТ-аутсорсинга и ИТ-аутстаффинга. Рассмотрены сущность, особенности и виды ИТ-аутсорсинга Украины, учет которых обуславливает необходимость развития ИТ-отрасли на региональном, национальном и международном уровнях. Определены особенности и преимущества ИТ-аутстаффинга. Рассмотрены вопросы инвестирования предпринимательства ИТ-сферы. Предложены меры по развитию инновационного предпринимательства ИТ-сферы в Украине.

Ключевые слова: ИТ-сфера, ИТ-услуги, предпринимательство, ИТ-аутсорсинг, ИТ-аутстаффинг.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Актуальність дослідження пов'язана з тим, щозалежність сучасних підприємств від інформаційних технологій значно зростає. ІТ-сфера значно зміцнила свої позиції в якості пріоритетної галузі економіки України тому розвиток підприємництва в ІТ-сфері є постійним та дозволяє розширювати межі співробітництва на міжнародних ринках.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Питання, пов'язані з вивченням ІТ-сфери, зайняли одне з провідних місць у дослідженнях вітчизняних науковців. Так, особливості розвитку підприємництва розглянуті у працях Ганущак-Єфіменко Л.М. [1]; ІТ-аутсорсинг в Україні – у дослідженнях Матвія І.Є. та Тонюка М.О. [2-3]; сутність ІТ-аутсорсингу та його види – у роботах Бугакової А.В. [4]; питання інвестицій в ІТ-сферу України – у І. Кузіної [5]. Однак у численних публікаціях вищезазначених вчених не знайшло відображення виявлення сучасних тенденцій розвитку підприємництва ІТ-сфери.

Цілі статті. Метою статті є розгляд сучасних тенденцій розвитку підприємництва в ІТ-сфері України, а саме: розвиток ІТ-аутсорсингу та ІТ-аутстафінгу.

Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Незважаючи на кризу, великі та відомі компанії досі є успішними бізнес-ігроками в Україні. Так, можна відзначити такі ІТ-компанії, як: DataArt, SoftServe, ELEKS, Infopulse, GlobalLogic, EPAM, Ciklum і Luxoft. Ці компанії займають лідируючі позиції у рейтингу ІТ-роботодавців України за такими показниками: можливість професійного росту, умови та оплата праці, управлінський процес, психологічні показники (визнання праці, відношення з колегами та керівництвом)[6].

Основні тенденції підприємництва ІТ-сфери України – це ІТ-аутсорсинг та ІТ-аутстафінг, розробка програмного забезпечення, а також системні інтеграції програмних продуктів. Експерти прогнозують, що обсяг українського ІТ-ринку буде зростати, як на внутрішньому ринку, так і експорт [1].

Під ІТ-аутсорсингом розуміється спосіб оптимізації діяльності підприємств шляхом передачі інформаційно-технологічних функцій, що не відносяться до профільної роботи, зовнішнім спеціалізованим компаніям [4]. Стрімкий розвиток ІТ-аутсорсингу в Україні та світі обумовлений технічною складністю ІТ-продуктів та ІТ-послуг.

До ІТ-послуг, що найчастіше надаються аутсорсером, можна віднести розробку програмного забезпечення та сайтів, проведення ІТ-консалтингу та аудиту; здійснення сервісної підтримки і ремонту устаткування. Умовно аутсорсингові фірми діляться на два типи. Перші – досить великі компанії, яким вигідно обслуговувати тільки замовників з великими обігами бізнесу і значною географічною охопленістю. Другі – це невеликі фірми, які вирішують повсякденні, нескладні робочі завдання з обслуговування обладнання, заправки картриджів, адміністрування, локальних мереж, установки і налаштування комп'ютерів тощо.

Розвиток ІТ-аутсорсингу та ІТ-аутстафінгу в Україні сприяє досягненню низки макроекономічних ефектів, які позитивно впливають на її соціально-економічний розвиток, структуру ринку праці та динаміку платіжного балансу, збільшення внутрішнього попиту на споживчому ринку, створення сприятливих умов для розширення платоспроможного попиту на послуги охорони здоров'я, зміцнення фінансової безпеки держави тощо [7]. Тому державна політика повинна сприяти розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні.

В залежності від країни базування постачальника ІТ-послуг аутсорсинг поділяється на локальний та офшорний. Локальний аутсорсинг передбачає розміщення замовлень у країні базування компанії-замовника, а офшорний – за її межами. Перевагою офшорного ІТ-аутсорсингу є знання аутсорсера місцевої специфіки та володіння необхідними для продуктивної роботи новітніми технологіями.

ІТ-аутсорсинг в Україні стабільно розвивається та насичений різними видами ІТ-послуг. Особливості ІТ-аутсорсингу в Україні полягають у тому, що: значна кількість вітчизняних компаній орієнтовані на закордонні ринки; аутсорсингові компанії зосереджені у великих містах; постійно підвищуються вимоги до ІТ-спеціалістів. Тому слід активно розвивати ІТ-галузь на регіональному рівні та здійснювати розширення внутрішнього та зовнішнього ринків.

ІТ-аутстафінг – залучення позаштатного спеціаліста (фрілансера), що має відповідні знання, професійні навички і досвід для виконання тимчасових робіт на майданчику замовника протягом досить тривалого (тривалістю зазвичай від 1 до 3 місяців) періоду.

Переваги ІТ-аутстафінгу:

- можливість залучення кваліфікованих фахівців ІТ-сфери необхідного рівня як до певного терміну початку проекту (виконання робіт), так і забезпечення необхідного кількісного та якісного рівня в процесі роботи без необхідності включення їх в основний штат компанії;

- підвищення ефективності роботи внутрішньої ІТ-служби компанії-замовника за рахунок концентрації на своїх основних завданнях і функціях;

- зменшення витрат, пов'язаних з необхідністю своєчасного формування команди спеціалістів для виконання проекту і оформленням необхідних кадрових документів;

- зниження ризиків неефективного використання робочого часу команди проекту та ризиків, пов'язаних з неправильною оцінкою кваліфікації найманих працівників.

Таким чином, можна відзначити, що популярність ІТ-аутсорсингу та ІТ-аутстафінгу забезпечує необхідність та розвиток підприємництва ІТ-сфери.

На даний час в Україні діє десять законів у галузі інвестування. На жаль, кількість законів не трансформувалась у якість, і регулювання інвестиційної діяльності зводиться переважно до підтвердження можливості інвестування в цілому. Щодо ІТ-сфери, то вона і не згадується в законодавстві України, а лише не виключається на об'єкти інтелектуальної власності як об'єкти інвестування [7].

Інвестиційна діяльність у будь-які сфери забезпечується шляхом реалізації інвестиційних проектів або завдяки проведенню операцій з корпоративними правами та іншими видами майнових та інтелектуальних цінностей. Слід зазначити, що оформлені за українським законодавством «інвестиційні проекти» для високотехнологічних та наукоємних галузей не в повній мірі зрозумілі закордонним інвесторам, адже їм для прийняття рішення про інвестування необхідний більш розгорнутий бізнес-план із обґрунтованими економічними показниками. У зв'язку з цим робота над проектами повинна враховувати ці моменти.

Отже, діюче законодавство не забороняє інвестування в ІТ-галузь. Проте конкретні інструменти та механізми цього інвестування відсутні, що потребує розробки усього необхідного, як в юридичному аспекті, так й в організаційно-управлінському для забезпечення інвестування у створення «інтелектуальних цінностей» ІТ-галузі.

Автором запропоновано заходи щодо розвитку інноваційного підприємництва ІТ-сфери в Україні:

- залучення активної та талановитої молоді в ІТ-сферу;
- впровадження інформаційних технологій в різні сфери життя;
- використання «хмарних» технологій для розвитку інноваційного бізнесу;
- розширення доступності безкоштовного програмного забезпечення;
- забезпечення високого ступеню захисту інтелектуальної власності на ІТ-продукти за допомогою удосконалення нормативно-правової бази;
- розширення співробітництва ВНЗ ІТ-компаніями для підвищення якості підготовки ІТ-спеціалістів;
- участь студентів та молодих ІТ-спеціалістів у міжнародних програмах, конференціях, форумах тощо для розширення знань про інноваційне підприємництво ІТ-сфери на основі досвіду різних країн;
- стимулювання інноваційної діяльності з боку держави за допомогою залучення інвестицій у ІТ-сфери;
- зменшення податків для молодих та починаючих підприємців ІТ-галузі за умови їх діяльності на внутрішньому ринку з подальшим його розвитком;
- збільшення кількості годин викладання основ підприємництва для студентів ІТ-спеціальностей з метою розкриття їх підприємницьких здібностей;
- забезпечення стажування студентів ІТ-спеціальностей на українських та іноземних ІТ-компаніях;
- забезпечення з боку держави безвідсоткового або пільгового кредитування на закупку обладнання для здійснення підприємницької діяльності в ІТ-галузі;
- фінансування інноваційних розробок ІТ-сфери з боку держави та спеціалізованих фондів;
- забезпечення інноваційно-інформаційної платформи для обміном досвіду, сумісними проектами для спеціалістів ІТ-сфери.

Висновки. Таким чином, у роботі розглянуті сучасні тенденції розвитку підприємництва в ІТ-сфері України, які характеризуються розвитком ІТ-аутсорсинга та ІТ-аутстафінга. Розглянуто сутність, особливості та основні види ІТ-аутсорсингу України. Визначено сутність, особливості та переваги ІТ-аутстафінгу. Особливу увагу приділено питанню інвестування підприємництва ІТ-сфери, виявлено необхідність розробки відповідних інструментів та механізмів в юридичному та організаційно-управлінському аспектах для забезпечення інвестування у створення «інтелектуальних цінностей» ІТ-галузі. Запропоновано заходи щодо розвитку інноваційного підприємництва ІТ-сфери в Україні, впровадження яких дозволить досягти стрімкого розвитку ІТ-галузі та розширити межі міжнародного співробітництва українських ІТ-компаній.

В подальших дослідженнях планується розглянути світові ІТ-тенденції та визначити напрямки розвитку ІТ-галузі України на базі досвіду розвинутих країн.

Список використаних джерел:

1. Ганущак-Єфіменко Л.М. Особливості розвитку підприємництва в ІТ-сфері України / Л.М. Ганущак-Єфіменко // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 10 (184). – С. 55-67.
2. Матвій І.Є. Особливості розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні / І.Є. Матвій // Вісник національного університету «Львівська політехніка». – 2013. – № 754: Проблеми економіки та управління. – С. 185-190.
3. Тонюк М.О. ІТ-аутсорсинг в Україні: тенденції і прогнози розвитку / М.О. Тонюк // Ефективна економіка: електронне видання. – 2016. – № 1.
4. Бугакова А.В. Види ІТ-аутсорсинга / А.В. Бугакова, Н.В. Берёза, Е.Г. Михнова // Naukarastudent.ru. – 2015. – № 2 (14) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://nauka-rastudent.ru/14/2412/>
5. Кузіна І. Перепони для інвестицій в ІТ-сферу України / І. Кузіна // Юридична практика від 30.06.2016. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://pravo.ua/>
6. Сообщество программистов [Електронний ресурс] – Режим доступу <https://dou.ua/>
7. Щодо потенціалу і перспектив розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1301/>

Рецензент д.е.н., професор Забарна Е.М.

УДК 330.131.7:330.47

Копчинська В.В.

Житомирський національний агроекологічний університет

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО МОДЕЛЮВАННЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Розглядаються підходи до моделювання в антикризовому менеджменті, досліджено сутність моделі оптимізації антикризового управління з урахуванням ризику. Наводяться приклади моделі оптимізації, що особливо важливо в умовах перехідної економіки України, коли рішення нерідко доводиться приймати в умовах невизначеності.

Ключові слова: модель, антикризове управління, невизначеність, ризик.

Копчинская В.В.

ОСНОВНЫЕ ПОДХОДЫ К МОДЕЛИРОВАНИЮ АНТИКРИЗИСНОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ПРЕДПРИЯТИИ

Рассматриваются подходы к моделированию в антикризисном менеджменте, исследовано сущность модели оптимизации антикризисного управления с учетом риска. Приводятся примеры модели оптимизации, которые актуальны в условиях переходной экономики Украины, когда решения принимаются в условиях неопределенности.

Ключевые слова: модель, антикризисное управление, неопределенность, риск.

Korzhinskaya V.